

Servotte, Herman.1996 "Inleiding" en "De figuur van T.S. Eliot in 1934", voorafgaand aan zijn Nederlandse vertaling van *Four Quartets*. Ambo/Anthos B.V.

Four Quartets bestaat uit vier delen die gelijk zijn in hun vorm, van elk ongeveer 200 versregels

Tot aan 1934 schrijft hij gedichten vanuit figuren; 'persona' (letterlijk: maskers). Daarin wordt een kracht toegeschreven aan het laten spreken van precieze beelden met meervoudige betekenis. Hij maakt gebruik van een zekere mate van abstractie. Hij maakt gebruik van verwijzingen naar gemeenschappelijke beelden. Hij plaatst beelden naast elkaar, als een collage, waardoor de meerzinnigheid toeneemt. De toeschouwer wordt voortdurend aangesproken om zelf een betekenisgeheel te structureren; om creatief te zijn; om de tekst te situeren en te interpreteren vanuit eigen levenservaring.¹

De stijl om te schrijven vanuit persona ontwikkelt zich, geïnspireerd door een theoloog en bisschop Lancelot Andrewes, tot een taalgebruik waarin emotie zuiver contemplatief is; niet persoonlijk maar geheel opgeroepen door het object van contemplatie; helemaal bevat en verklaard door haar object. Waarmee dichter en het gedichte samenvallen (en niet meer een omweg maken via een masker of persona).

Uiteindelijk wordt Eliot een gelovige symbolist genoemd.²

Eliot merkt op in een essay genaamd "Baudelaire" (1930):

"It is (...) in the elevation of such imagery to the *first intensity* – presenting it as it is, and yet making it present something much more than itself – that Baudelaire has created a mode of release and expression for other men"

---

¹ Probleem: hoe kunnen we spreken van interpretatie en het structureren van betekenis zonder daarin de toeschouwer actief en belichaamd op te stellen?! Zonder dat de toeschouwer iets kan doen?! Wanneer de toeschouwer met haar lichaam naar ons werk kijkt, zullen we op uiterst lichamelijke wijzen de toeschouwer moeten aanspreken. De meerzinnigheid zit 'm daarmee niet alleen in de betekenissen en interpretaties die in het gedicht vervat zijn, maar ook de sensaties, de shocks, de zintuigelijke ervaringen, de belevingen, de aanwezigheid-effecten(?).

² Symbolism was a late nineteenth-century art movement of French, Russian and Belgian origin in poetry and other arts. In literature, the style originates with the 1857 publication of Charles Baudelaire's *Les Fleurs du mal*. (...) The symbolist poets wished to liberate techniques of versification in order to allow greater room for "fluidity", and as such were sympathetic with the trend toward free verse, as evident in the poems of Gustave Kahn and Ezra Pound. Symbolist poems were attempts to evoke, rather than primarily to describe; symbolic imagery was used to signify the state of the poet's soul.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Symbolism_\(arts\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Symbolism_(arts))

Wat ik interessant vind zijn meerzinnige beelden omdat die toeschouwers meerdere toegangen verschaft om zich tot het gepresenteerde te verhouden (c.f. Goebbels over de toeschouwer aanspreken via verschillende lagen).

Wat ik ook interessant vind is dat hij in zijn latere werk meer contemplatief is gaan werken en minder zich verschuilt achter een persona of masker. Alsof het geschrevene meer samenvalt met het geleefde. Waarin het taalgebruik vervat ligt in het object van het geschrevene; waar vorm en inhoud in elkaar opgaan. Dat is natuurlijk een mooi streven – om de vorm en de inhoud elkaar te doen bevuchten opdat zij gelijk opgaan in de creatie van een samenhangend geheel.

Wat ik niet weet is of ik contemplatief wil zijn. Of dat ik de toeschouwer wil meenemen naar een contemplatieve plek. Ja zeker wil ik dat, maar dan zou ik net zo goed een tekst kunnen schrijven. Het betreft een soort contemplatie die zich afspeelt via de kunst, waarin het ervarende subject zich bewust wordt van zichzelf als ervarend subject. Het betreft dus een spel van verwachtingen; ik zal dus moeten breken met verwachtingen. Want ik wil de toeschouwer confronteren (niet in zijn contemplatieve maar in zijn bewust-ervarende vermogen) met zijn verwachtingspatroon. Wat is het verwachtingspatroon van de theater ervaring?

Vanuit een ander perspectief is het mijn bedoeling om niet de toeschouwer op haar contemplatieve vermogens aan te spreken, maar op haar muzikale vermogens. Daarmee wordt de mogelijkheid geopend om de capaciteit van de toeschouwer om te ervaren (in plaats van te contempleren) te benaderen via de muziek. Ik bedoel dat de muziek de meest lichamelijke manier van ervaren is en dat daarmee de toeschouwer het meest met zichzelf geconfronteerd wordt; of alleszins met een wezenlijk aspect van zichzelf, namelijk: zijn lichaam!